

ДЭЛХИЙН УЛС ОРНУУДАД КОРОНАВИРУСИЙН ЭСРЭГ АВЧ БУЙ АРГА ХЭМЖЭЭ, ПАРЛАМЕНТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА БОЛОН ВАКЦИНЫ ТОЙМ МЭДЭЭ

(2020 оны 11 сарын 3-ны байдлаар)

*Д. Амаржаргал (Ph.D), О.Билгүүтэй, Г.Билгээ,
С.Золжаргал, Ч.Жаргал, Д.Жигваагүнсэл*

1. Коронавирусийн эсрэг вакцин гаргах явц

Дэлхийн Эрүүл Мэндийн Байгууллага (ДЭМБ)-аас 2020 оны 11 сарын 03-ны байдлаар нэгтгэсэн коронавирусийн вакцины талаарх мэдээлэлд³ нийт 47 боловсруулж буй бүтээгдэхүүний эмнэлзүйн дүгнэлтийг оруулсан байна. Үүнээс 10 нь эмнэлзүйн туршилтын төгсгөлийн шат буюу 3-р шатанд явж байна.

	Вакцин үйлдвэрлэгч	Улс	Вакцины төрөл
1.	Sinovac ⁴	Индонез	Идэвхгүйжүүлсэн
2.	Wuhan Institute of Biological Products/Sinopharm ⁵	Хятад	Идэвхгүйжүүлсэн
3.	Beijing Institute of Biological Products/Sinopharm ⁶	Хятад	Идэвхгүйжүүлсэн
4.	University of Oxford/AstraZeneca ⁷	Англи	Сулруулсан вирусийн вектор
5.	CanSino Biological Inc./Beijing Institute of Biotechnology ⁸	Хятад	Сулруулсан вирусийн вектор
6.	Gamaleya Research Institute ⁹	ОХУ	Сулруулсан вирусийн вектор
7.	Janssen Pharmaceutical Companies ¹⁰	Голланд	Сулруулсан вирусийн вектор
8.	Novavax ¹¹	АНУ	Цэвэршүүлсэн уураг
9.	Moderna/NIAID ¹²	АНУ	РНХ
10.	BioNTech/Fosun Pharma/Pfizer ¹³	Герман	РНХ

Аюулгүй, үр дүнтэй КОВИД-19-ийн вакцин хэзээ бэлэн болохыг ДЭМБ тодорхойлж чадахгүй байгаа ч 2021 оны эхний хагас жилд байх магадлалтай хэмээн тооцролж байна. КОВИД-19-ийн вакциныг түгээхэд дараах үе шатыг даван туулах шаардлагатай.¹⁴

³ <https://www.who.int/publications/m/item/draft-landscape-of-covid-19-candidate-vaccines>

⁴ <https://www.clinicaltrials.gov/ct2/show/NCT04560881?term=vaccine&cond=covid-19&draw=2>

⁵ <http://www.chictr.org.cn/showprojen.aspx?proj=62581>

⁶ <https://clinicaltrials.gov/ct2/show/NCT04560881?term=vaccine&cond=covid-19&draw=2>

⁷ <http://www.isrctn.com/ISRCTN89951424>

⁸ <https://clinicaltrials.gov/ct2/show/NCT04526990?term=vaccine&cond=covid-19&draw=6>

⁹ <https://clinicaltrials.gov/ct2/show/NCT04564716?term=vaccine&cond=covid-19&draw=3>

¹⁰ <https://clinicaltrials.gov/ct2/show/NCT04505722?term=NCT04505722&draw=2&rank=1>

¹¹ <https://clinicaltrials.gov/ct2/show/NCT04611802>

¹² <https://clinicaltrials.gov/ct2/show/NCT04470427?term=vaccine&cond=covid-19&draw=5>

¹³ <https://clinicaltrials.gov/ct2/show/NCT04368728?term=vaccine&cond=covid-19&draw=3>

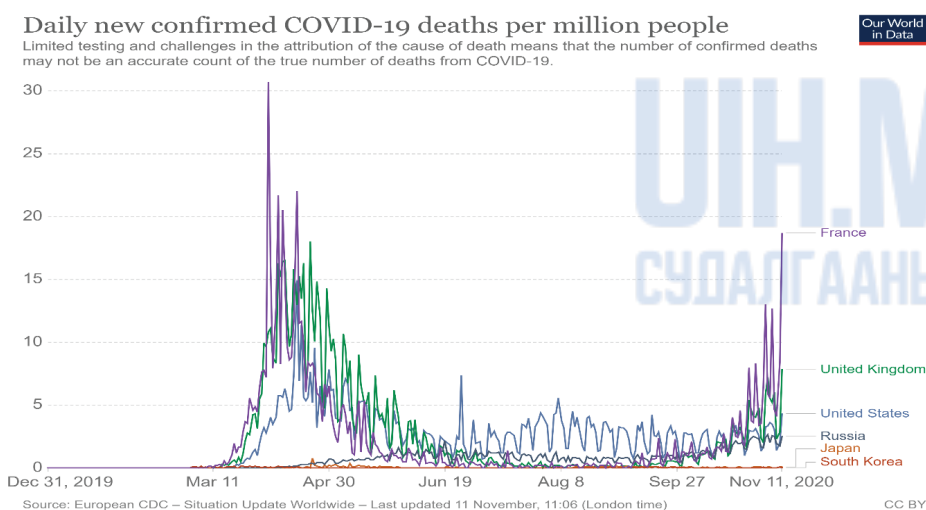
¹⁴ [https://www.who.int/news-room/q-a-detail/coronavirus-disease-\(covid-19\)-vaccines?gclid=C-jwKCAiAtK79BRAIEiwA4OskBrUhYei3xeq8y7pBxsEeMyU8fyy3RINnB499dGTWjJvTw0Ty-wsMpsRoCJ20QAvD_BwE](https://www.who.int/news-room/q-a-detail/coronavirus-disease-(covid-19)-vaccines?gclid=C-jwKCAiAtK79BRAIEiwA4OskBrUhYei3xeq8y7pBxsEeMyU8fyy3RINnB499dGTWjJvTw0Ty-wsMpsRoCJ20QAvD_BwE)

- Бүх үе шатны эмнэлзүйн туршилтаар вакцин нь аюулгүй, үр дүнтэй болох нь батлагдсан байх
- ДЭМБ-аас вакциныг урьдчилсан шалгаруулалтад (prequalification¹⁵) хамруулахаас өмнө вакцин үйлдвэрлэсэн орны зохицуулалтын хяналт, аюулгүй байдлын нотолгоо шаардлагатай. Энэ үйл явцад вакцины аюулгүй байдлын дэлхийн зөвлөх хороо (Global Advisory Committee on Vaccine Safety) мөн оролцдог.
- ДЭМБ-аас зохион байгуулах SAGE хэмээх олон улсын шинжээчдийн баг эмнэлзүйн туршилтын үр дүн ба бусад нотолгоонд дүн шинжилгээ хийж, вакциныг улс орнуудад зөвлөх эсэх, хэрэглэх аргачлалын талаар зөвлөмж гаргадаг. Харин улс орнууд ДЭМБ-ын энэ зөвлөмжийг үндэслэн өөрийн оронд уг вакциныг хэрхэн ашиглах талаар бодлого боловсруулна.
- Вакциныг их хэмжээгээр үйлдвэрлэсэн байх ёстой бөгөөд энэ нь урьд өмнө гарч байгаагүй томоохон сорилт байх болно. Үүний зэрэгцээ ашиглагдаж байгаа бусад зайлшгүй хийх вакцины үйлдвэрлэлийг зогсоож үл болно.
- Эцсийн шатанд вакциныг хадгалах менежмент, температурыг чанд мөрдөн ложистикийн нарийн төвөгтэй үе шатаар дамжуулан тараах шаардлагатай.

2. КОВИД-19 цар тахлын эсрэг дэлхийн улс орнуудын авч буй арга хэмжээ

Коронавирусийн халдварын хоёр дахь давалгаа Европын орнуудад зонхилон тохиолдож байна. Франц ба Англид халдварын тоо 11 сар гарснаас хойш огцом ихэссэн байгаа бөгөөд Солонгос ба Японд харьцангуй тогтмол байна. Өнөөдөр (2020.11.12) Европт шинэ коронавирусийн халдварын тохиолдол 1.6 сая болсон нь Америк, Карибын бүс нутгуудынхаас давж гараад байна.

2020 оны 11 сарын 11-ний байдлаар 1000 хүнд ногдох коронавирусийн улмаас нас барагсдын тоо уг мэдээлэлд сонгосон улсуудад хэрхэн өөрчлөгдөж байгааг доор харуулж байна.

¹⁵ <https://www.who.int/medicines/regulation/prequalification/prequal-vaccines/en/>

2.1 КОВИД-19 цар тахлын эсрэг Франц улсын авч хэрэгжүүлж буй арга хэмжээ¹⁶

Франц улс нь хэдийгээр эрүүл мэндийн маш сайн тогтолцоотой боловч өнгөрсөн хавар дэлхийн КОВИД-19 цар тахлын дэгдэлтийн нэгэн том голомт болсон. Гэтэл цар тахлын халдвар авагсдын тоо 11-р сараас дахин өсч эхэлжээ. Франц улс нийгмийн тогтолцооны дээрээсээ доошоо чиглэсэн хяналтын арга хэмжээ авч хэрэгжүүлснээр хямралыг асар хурдацтай саармагжуулж, үхлийн тохиолдлыг бууруулахад зохих үр дүнд хүрсэн байна.

2020 оны 1 дүгээр сард шинэ коронавирус (SARS-CoV-2) дэлхийн нийтийн эрүүл мэндийн онцгой нөхцөл байдал болж тархах үеэс Франц Улс вирусээс урьдчилан сэргийлэх үндсэн арга зам бол хөл хорио тогтоох явдал юм гэдэг байр суурийг тууштай баримталж ирсэн.

Франц дахь КОВИД-19 өвчний тархалтын нөхцөл байдлын талаар “Франц 24 мэдээ” -гээр “Цар тахлын 2 дугаар давалгаа хэдийгээр ард иргэд албан ёсоор амны хаалт зүүж, шинжилгээ өгсөөр байгаа боловч илүү хүнд тусч, хариу арга хэмжээ авахын аргагүй байна”¹⁷ гэжээ. Цар тахлын дэгдэлт, тархалт эрчимтэй байсан өнгөрсөн 3, 4 дүгээр сарын үед Франц улс амны хаалт болон оношлуурын гачигдалтай байлаа. Гэтэл өнөөдөр эдгээрийн аль аль нь хангалттай бөгөөд өвдсөн хүнд үйлчлэх, эмчлэх арга аргачлал илүү сайн болсон байтал одоогийн байдлаар энэ тахлын халдварыг авч, өвчлөгсдийн тоо улам бүр өсч, өнгөрсөн хаврын үзүүлэлттэй адил шахам болоод байна.

Франц улсын ерөнхийлөгч Эммануэль Макрон КОВИД-19-ийн дэгдэлт, тархалтыг бууруулах үүднээс 2020 оны 10 дугаар сарын 30-наас эхлэн Парис болон бусад найман хотод шөнийн цагаар хөл хорио тогтоох зарлиг гаргасан байна. Энэ нь үдшийн 21 цагаас үүрийн 06 цаг хүртэл үйлчлэх ба хөл хориог наанадаж 4 долоо хоног үргэлжлүүлнэ.¹⁸

Франц улсын КОВИД-19-ийн тархалтын талаарх мэдээ мэдээлэл, зааварчилгааны цахим хуудсанд 2020 оны 11 дүгээр сарын 2-нд тавьсан мэдээллээр:¹⁹ Францын 9 томоохон хотуудад дараах шинэ хорио цээрийн дэглэм тогтоохоор болсон байна. Үүнд дараах нөхцөлүүдэд албан ёсны гэрчилгээтэй тохиолдолд гэрээсээ гарч явж болно:

- Ажил, сургууль, сургалтын төв рүүгээ зорчих, эсхүл хойшлуулшгүй чухал бизнесийн аялал, шалгалт өгөх;
- Ажил мэргэжлийн шаардлагатай хэрэгсэл, ахуйн хэрэгсэл ба захиалга хүлээж авахаар явах;
- Зайнаас хийх боломжгүй бөгөөд яаралтай эмчид үзүүлэх шаардлагатай бол;
- Гэр бүлийн хүндэтгэн үзэх шалтгаантай, өвчтэй, эрсдэлтэй нөхцөлд буй хүнийг асрах, туслах эсхүл хүүхдээ асрах;
- Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн болон тэдгээрийг харгалзан авч яваа хүн;

¹⁶ <https://www.iiss.org/publications/strategic-comments/2020/frances-response-to-covid-19>

¹⁷ <https://www.france24.com/en/video/20201111-covid-19-are-protective-measures-having-an-impact-in-france>

¹⁸ <https://www.france24.com/en/video/20201015-coronavirus-in-france-parisians-react-to-macron-s-announcements>

¹⁹ <https://www.gouvernement.fr/en/coronavirus-covid-19>

- Зөвхөн өөрийн гэр бүлийн гишүүдийн хамтаар, эсхүл тэжээвэр амьтантайгаа гэрээсээ 1 км-ээс холгүй, 1 цагаас илүүгүй хугацаагаар явган явах, зайлшгүй гадаа дасгал хийх шаардлагатай;
- Шүүх, захиргаанаас дуудагдсан, төрийн албаны уулзалтанд оролцох;
- Захиргааны байгууллагын хүсэлтээр нийтийн эрх ашгийн үйл хэрэгт оролцох;
- Хүүхдээ сургуульд болон хичээлийн дараах үйл ажиллагаанд нь хүргэх, авах.

(Гэрчилгээний цахим хувилбарыг ухаалаг утсанд аа хадгалан холбогдох албан тушаалтнуудад үзүүлж, хэрэглэж болно гэж заасан. Зөвхөн франц хэлээр гэж онцолсон байна.)

Хэрвээ энэ журмыг зөрчвөл €135 еврогоор торгох арга хэмжээ авна.

Ажил эрхлэлт

Хэрвээ боломжтой бол гэрээсээ ажиллахыг зөвлөж байна. Гэрээсээ ажиллах боломжгүй бол ажлын байр болон тээврийн хэрэгсэлд зорчих хүмүүсийн тоог багасгах гэх зэрэг хувилбарын зохицуулалт хийж болно.

Сургууль

Бүх шатны боловсролын байгууллагууд хөл хорионы үеэр хэвийн ажиллана. Гэхдээ 6 -аас дээш насны хүүхэд заавал амны хаалт зүүнэ. Их, дээд сургуулиудын лекцийг видео хурлын хэлбэрээр явуулж, номын санг зөвхөн цаг авч хэрэглэнэ.

Үйлчилгээний байгууллага

Өргөн хэрэглээний биш бүх дэлгүүр хоршоо, бар цэнгээний газар, ресторануудыг хаана. Хүнсний дэлгүүр, супермаркетууд, эмийн сан, тамхины мухлаг, шатахуун түгээгүүр зэрэг өргөн хэрэглээний гол нэрийн барааны дэлгүүрүүд, нийтийн ахуйн үйлчилгээний газрууд нээлттэй байна. Мөргөл залбиралын газрууд зөвхөн хурим (ихдээ 6 хүнтэй), оршуулга (ихдээ 30 хүнтэй) ёслолд нээлттэй ажиллана. Эдгээр нээлттэй ажиллах бүх газруудад амны хаалттай үйлчлүүлнэ. Гадаад улсад зорчихын тулд та 72 цагийн дотор хийлгэсэн PCR тест шинжилгээний сөрөг хариутай гэрчилгээтэй байх ёстой.

Аялал жуулчлал

Европын дотоод хилүүд нээлттэй байх ч гадаад хил онц чухал шаардлагатай л биш бол хаалттай байна. Франц руу ирж буй бүх зорчигчдоос нисэх буудал, боомт дээр шинжилгээ авна. Францын хотуудын хооронд аялахгүй. Нийтийн тээврээр үйлчлүүлэхдээ амны хаалттай зорчино.

Парламентын үйл ажиллагаа

Францын парламентын үйл ажиллагаа цар тахлын үед хуулийн дагуу хэвийн үргэлжилж байгаа бөгөөд сүүлийн үеийн мэдээгээр Онцгой байдлын үеийн эрүүл мэндийн тухай хуулийн хэрэгжих хугацааг сунгах талаар авч хэлэлцсэн байна. Энэ хуулиар КОВИД-19 цар тахалтай холбоотой аливаа хорио цээрийн дэглэмийг 2021 оны 3 сарын 31 хүртэл сунгах боломжийг Засгийн газарт олгожээ.

2.2 КОВИД-19 цар тахлын эсрэг ИБУИНХУ-ын авч хэрэгжүүлж буй арга хэмжээ

КОВИД-19-ийн эсрэг онцлог арга хэмжээ

ИБУИНХУ-д тахлын дараах давалгаа эхэлсэн тул 2020 оны 11-р сарын 5-ны өдрөөс эхлэн хорио цээрийн шинэ горимд шилжсэн байна.²⁰ Үүнд:

- Аялал жуулчлалаар явахыг хориглох ба уг журмыг эхэлж зөрчсөн хүнд £200 давтан зөрчсөн хүнд £6,400 хүртэлх торгууль ногдуулна.
- Хязгаарлагдмал шалтгаанаар буюу ажил, сургуульдаа явах, хүнс цуглуулах, эм авах, хуульд заасан үүргээ биелүүлэх, өөрийн хүрээний хүмүүст туслах, эрүүл мэндийн байгууллагад хандахаас өөр зорилгоор гадагш гарахыг хориглоно. Энэ хязгаарлалт 12 сарын 02 хүртэл үргэлжилнэ.

Ерөнхий боловсролын сургуулиуд бүгд ажиллах ба ангиудын эхлэх ба дуусах цагийг зөрүүлэх, цуглаан хийхгүй байх, бие биедээ хүрэлцэх спортоор хичээллэхгүй байх, 11-ээс дээш насны хүүхэд маск зүүх, бүх сурагчдыг гар ариутгагчаар хангах, эцэг эхчүүд хүүхдээ хүргэж өгч, авахдаа хоорондоо бөөгнөрөхгүй, амны хаалт байнга зүүх журмыг гаргасан байна.²¹

Парламентын үйл ажиллагаа

Цар тахлын үеэр парламентын гишүүдийг чуулганд алсаас оролцох боломжийг олгох ба энэ түр зохицуулалтыг 2021 оны 3-р сарын 30 хүртэл хэрэгжүүлэхээр шийдвэрлэсэн байна.²² Чуулганы танхимд 50 парламентын гишүүдийг орохыг зөвшөөрсөн ба зайлшгүй шаардлагатай ирэх албан тушаалтнуудаас бусад нь гэрээр ажил үүргээ гүйцэтгэж байна.²³

2.3 КОВИД-19 цар тахлын эсрэг Япон улсын авч хэрэгжүүлж буй арга хэмжээ

Коронагийн эсрэг онцлог арга хэмжээ

Өнөөдөр буюу 2020/11/12-ны өглөөний 11 цагт Японы Засгийн газрын дэд хороо хуралдаж тодорхой шийдэлд хүрлээ. Энэ 11 сарын эхний хагаст 8 сараас хойш хамгийн их халдвар авсан хүний тоо бүртгэгдсэнийг дурдан ирэх оны 2 сарыг дуустал олныг хамарсан арга хэмжээнүүдийг хязгаарлах болсноо зарлалаа. Эдийн засгийн асуудал эрхэлсэн сайд Нишимура «Энэ халдварын байдал газар авч байгаа нь хямралаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг илүү хүчтэй авах хэрэгтэйг сануулж байна. Засгийн газраас бөөгнөрлийн арга хэмжээнд анхаарлаа хандуулна» хэмээн мэдэгдэж ард түмнээсээ олон нийтийн газар маскаа тайлалгүй, агааржуулалт, ариутгалаа сайн хийхийг хүслээ. Мөн гадаадын иргэдэд ялгаварлан гадуурхалгүй дэмжлэг үзүүлж, олон хэлээр мэдээлэл өгөх талаар холбогдох байгууллагуудад үүрэг өгсөн байна.

Вакцин

Япон улс КОВИД-19-ийн вакцины туршилтыг явуулсаар байна. Осакагийн Их сургууль, Япон улсын тэргүүлэх эм үйлдвэрлэгч Анжес групптэй хамтран бүтээсэн

²⁰ <https://www.gov.uk/government/news/germany-and-sweden-removed-from-travel-corridor-list-of-exempt-countries>

²¹ <https://www.bbc.com/news/education-51643556>

²² <https://www.parliament.uk/about/how/covid-19-hybrid-proceedings-in-the-house-of-commons/>

²³ <https://www.ipu.org/country-compilation-parliamentary-responses-pandemic>

«AG0301-COVID19» вакцин 6 сарын 30-ны өдрөөс P1/2 туршилтыг явуулж байна. Мөн Shionogi Pharmaceutical нь UMN Pharma групптэй хамтран нийлэгжүүлсэн уургийн вакцин боловсруулж байгаа ба энэ оны сүүлээр клиник туршилтыг эхлүүлж ирэх оны 3 сард 3-р шатанд орно. KM biologics идэвхгүйжүүлсэн вакцины туршилтыг энэ сард эхлэхээр төлөвлөж Дайчи Санкёогийн mPHX вакцин, ID pharma-ын Сэндай нэртэй сулруулсан вирусийн вакциныг ирэх оны 3 сараас тус тус туршихаар төлөвлөж байна.²⁴

Парламентын үйл ажиллагаа

10 сарын 26-нд эхэлсэн ээлжит бус чуулган нь 41 хоног үргэлжлэх ба өнөөдрийн байдлаар бүх гишүүд танхимаар хуралдаж байна. Энэ удаагийн ээлжит бус чуулганаар “Шинэ коронавирусийн эсрэг авах арга хэмжээний тусгай хууль»-д нэмэлт өөрчлөлт оруулах талаар хэлэлцэнэ. Энэ нь Японы парламентаас одоогийн үүсээд байгаа нөхцөл байдалд авч буй томоохон арга хэмжээний нэг юм.

2.4.КОВИД-19 цар тахлын эсрэг БНСУ-ын авч хэрэгжүүлж буй арга хэмжээ

Коронавирусийн халдварын тархалтын эсрэг онцлог арга хэмжээ

БНСУ нь КОВИД-19 цар тахлын тархалтын үед хамгийн оновчтой түргэн шуурхай шийдвэр гаргасан орнуудын нэг бөгөөд өнөөдрийн байдлаар (2020.11.12) Өмнөд Солонгос улсад нийт 2.749.772 удаа шинжилгээ хийснээс (Tests Performed) КОВИД-19-н батлагдсан тохиолдол 27.942, тусгаарлалтаас гарсан иргэдийн тоо 25.404, тусгаарлалтад байгаа иргэдийн тоо 2051, нас барсан иргэдийн тоо 487 хүрээд байна.²⁵ БНСУ-ын Засгийн газар КОВИД-19 цар тахлын тархалтын эсрэг тогтвортой урт хугацааны нийгэм, эдийн засагт сөрөг нөлөөгүй, иргэдийн өдөр тутмын амьдрал саад учруулахгүй байх шийдвэрүүд гаргахыг зорилго болгосон байна. Уг зорилгын хүрээнд дараах 3 үндсэн арга хэмжээг авсан:

- Нээлттэй
- Ил тод
- Технологит суурилсан бүтээлч арга хэмжээг хэрэгжүүлсэн.

1. Нээлттэй байдал

Солонгос улс нь өргөн хүрээний харилцан холбоо бүхий бие биенээсээ хамааралтай эдийн засгаас бүтдэг учир ямар нэг хязгаарлалт, хөл хорио тогтоох нь эдийн засгийн хувьд том эрсдэлтэй шийдвэр хэмээн үзсэн. Мэргэжилтнүүдийн үзэж байгаагаар хөл хорио тогтоох нь өвчний тархалтыг түр хугацаанд багасгах шийдвэр мөн боловч нийгэм, эдийн засгийн тогтвортой шийдвэр биш хэмээжээ. Өвчний тархалтыг эрт үед илрүүлэх, халдвар авсан хүмүүсийг хяналтад авч эрт арга хэмжээ авах нь КОВИД-19 цар тахлын тархалтыг багасгах үндсэн арга юм. Мөн Солонгосын Засгийн газраас гадаадаас ирж буй иргэдэд зориулсан нэвтрэх тусгай журмыг гаргасан. Гадаадаас ирсэн иргэдийг урьдчилсан шинжилгээнд хамруулж, биеийн халуун, шинж тэмдгийн шалгалт хийж холбогдох мэдээллийн баазыг бүрдүүлдэг байна. (Эх сурвалж: Пак ХЭ Кюун Халдварт өвчний ерөнхий газар)

²⁴ answers.ten-navi.com

²⁵ <http://ncov.mohw.go.kr/en>

2. Ил тод байдал

Солонгос улсад Тэгү, Тэжон-оос эхлэлтэй КОВИД-19-ийн халдвар огцом өссөн ч хөл хориог урьтал болгоогүй ба түүний оронд Засгийн газар мэдээллийг олон нийтэд ил тод нарийн мэдээлж байсан байна. Гамшгийн болон аюулгүй байдлын эсрэг төвөөс тулгамдаж буй асуудлуудын талаар өдөр бүр онлайн хурлыг олон нийтэд нээлттэй явуулдаг байсан ба Ерөнхий сайд болон 18 яамд, 17 агентлагууд оролдог байна. Засгийн газраас гаргасан шийдвэрүүдийг өдөр бүр тодорхой мэдээлж бусад мэдээллийн хэрэгслүүд болох сонин, сэтгүүл, радиогоор цаг алдалгүй хүргэж байсан байна.

3. Технологид суурилсан бүтээлч арга хэмжээ

КОВИД-19 маш хурдацтай тархаж буйтай холбоотойгоор шийдвэр гаргагчид, яамдууд хоорондоо технологи ашиглан хурдан мэдээлэл солилцож, хамтарч ажиллах боломжийг бүрдүүлсэн. 2020 оны 2-р сараас Идэвхтэй засаглалын холбоог байгуулж (Proactive governance committee) эрүүл мэндийн салбарынханд түргэн шуурхай чиглэл өгч арга хэмжээ авч байсан ба үүний нэг жишээ нь Солонгос улсад Нэвтрэх тусгай журмыг баталж гар утасны апп бүтээсэн байна. Засгийн газраас хэрэгжүүлж буй стратеги, арга хэмжээг яамдууд болон орон нутгийн удирдлагууд түргэн шуурхай авсан. Үүнд: авто машинтай болон явган зорчигчдын биеийн байдлыг шалгах, анхан шатны тусламжийн газрууд болон утсаар зөвлөгөө өгөх арга хэмжээг түргэн шуурхай өгч байсан. Дээрх 3 арга хэмжээнээс үүдэлтэй шуурхай шинжилгээ, хяналт, эрүүл мэндийн тусламжийг хурдан зөв өгсөнөөр Солонгос улс тархалтыг богино хугацаанд тогтоосон байна.

Шуурхай шинжилгээ

Засгийн газар, Эрүүл мэнд, халамжийн яамд хангалттай хүрэлцэхүйц шинжилгээний багцыг нийлүүлэхээр дотоодын эмийн үйлдвэрүүдэд үүрэг өгч хамтран ажилласны үр дүнд их хэмжээний шинжилгээг түргэн шуурхай гүйцэтгэсэн.

Хяналт

Тархалтыг бууруулахад зориулсан ITC based tracing system буюу мэдээллийн технологид суурилсан мөшгөлтийн систем (The international traveler information)-ийг зохиосон ба тухайн хүнээс эмийн хэрэглээний тойм (Drug utilization review) мэдээллийг авч Халдварт өвчний төвд мэдээлснээр эмнэлэг болон эмийн сангуудад тухайн мэдээлэл очдог байна.

Эрүүл мэндийн тусламж: Нийтийн эрүүл мэндийн төвүүд болон цэргийн эмнэлгүүд КОВИД-19 цар тахлын тархалтын үед бэлэн байдал зарлаж нэмэлт төхөөрөмж, ор хэрэгслүүдийг бэлтгэж ачааллыг тэгш хуваарилсан байна.

Парламентын үйл ажиллагаа

Цар тахлын үед буюу 2020.08.27-нд эрх баригч Ардчилсан намын хурлыг сурвалжилж буй гэрэл зурагчнаас коронавирүс илэрснээс үүдэн парламентын үйл ажиллагааг хааж байсан. Мөн тус улсын нэг танхимтай хууль тогтоох байгууллага болох 300 гишүүнтэй Үндэсний Ассамблейн барилгыг тухайн үед тодорхойгүй хугацаагаар хөл хорио тогтоож байсан. Ерөнхийлөгч, парламентын удирдагч тэргүүтэй Ардчилсан намын арван албан тушаалтан скрининг шинжилгээнд хамрагдаж, өөрсдийгөө тусгаарлахаар болжээ. Энэ нь коронавирусийн улмаас парламентыг хоёр дахь удаагаа хаасан тохиолдол бөгөөд эхнийх нь хоёрдугаар

сард гарсан юм. БНСУ-ын Үндэсний Ассамблей хөл хорионы үеэр цахимаар хуралдааныг зохион байгуулж байсан ба Ерөнхийлөгч, Ассамблейн дарга Ардчилсан намын арван албан тушаалтан скрининг шинжилгээнд хамрагдаж, өөрсдийгөө тусгаарлаж байжээ.

Үндэсний Ассамблей КОВИД-19-ийн эсрэг үйл ажиллагааны төлөвлөгөө боловсруулсан ба (action plan) 8 сард Ассамблейн үйл ажиллагааг албан ёсоор хөл хорионд шилжүүлсэн. Өнөөдрийн байдлаар (2020.11.12) энэ долоо хоногт Үндэсний Ассамблей 2021 оны төсвийг хэлэлцэж танхимаар хэвийн хуралдааныг явуулж байна.²⁶

КОВИД-19-ийн эсрэг Вакцины нөхцөл байдал

КОВИД-19-ийн эсрэг вакцин бүтээх өрсөлдөөн дэлхий дахинд өрнөж байгаа ба Солонгос улсын хувьд Genexine, SK Bioscience, Jinwon Life Science зэрэг газрууд вакцин хөгжүүлэлтийн ажлыг гүйцэтгэж байна. SK Bioscience 10 сарын 7-ны өдөр Эмийн аюулгүй байдлын яамнаас (Ministry of Food and Drug Safety) боловсруулсан КОВИД-19-ийн вакцины 1-р шатны клиник туршилтад хамрагдах өргөдөл гаргажээ.²⁷ Холбогдох яамнаас зөвшөөрөл авсны дараа энэхүү вакцины хөгжүүлэлтийн ажил цааш үргэлжлэх төлөвтэй байна. SK Bioscience нь дархлааны хариу урвал үүсгэдэг вирусийг сонгон генийн рекомбинацийн технологийг ашиглан нийлэгжүүлсэн уургийн вакцин боловсруулж байна.

2.5 КОВИД-19 цар тахлын эсрэг АНУ-ын авч хэрэгжүүлж буй арга хэмжээ

Коронавирусийн халдварын тархалтын эсрэг онцлог арга хэмжээ

2020 оны 3 дугаар сарын 27-ны өдөр АНУ-ын Конгрессын баталсан Коронавирусийн тусламж, нөхөн олговор, эдийн засгийн аюулгүй байдлын тухай хууль (Coronavirus Aid, Relief, and Economic Security – CARES Act)-ийн дагуу коронавирсийн цар тахлын улмаас хүнд байдалд орсон жижиг бизнесүүдийг дэмжих зорилгоор 350 тэрбум ам.долларыг баталсан.

Үүний үндсэн дээр тус улсын Жижиг бизнесийн хэрэг эрхлэх газар (Small Business Administration)-аас дараах 4 төрлийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж байна. Үүнд:

1. Цалингийн цэсийг хамгаалах хөтөлбөр (Paycheck Protection Program);
2. Эдийн засгийн хүндрэлтэй, онцгой нөхцөлд олгох урьдчилгаа зээл (Economic Injury Disaster Loan Emergency Advance);
3. Жижиг бизнесийн хэрэг эрхлэх газрын шуурхай гүүрэн зээл (SBA Express Bridge Loans);
4. Жижиг бизнесийн хэрэг эрхлэх газрын зээлийн хөнгөлөлт, чөлөөлөлт (SBA Debt Relief) зэрэг болно.

Нью-Йорк мужийн засаг захиргаанаас 2020 оны 10 дугаар сарын 6-ны өдрөөс нутаг дэвсгэрээ халдварын тархалтаар нь “Бичил кластерийн бүс” (Micro-Cluster Focus Zone)-д хувааж, тухайн бүс бүрт тохирох шинэ кластер арга хэмжээ (cluster action)-г хэрэгжүүлж байна.²⁸ Нью-Йоркийн Засаг даргын 202/68 дугаар тушаалын дагуу нийгмийн эрүүл мэндийн тэргүүлэх мэргэжилтнүүдтэй хамтран Засгийн газар тус мужийн коронавирсийн тархалтын түвшинг тогтоох, тархалтыг зогсоох талаар нотолгоонд суурилсан арга хэмжээг боловсруулсан хэмээн үзэж байна.

²⁶ <https://www.assembly.go.kr/assm/userMain/main.do>

²⁷ <https://www.donga.com/news/Economy/article/all/20201016/10344933>

²⁸ https://z5h64q92x9.net/proxy_u/en-ru/en/https/forward.ny.gov/cluster-action-initiative

Үүнд коронавирусийн халдвар хамгийн их тархсан нутаг дэвсгэрийг хамарсан шинэ журам, хязгаарлалтыг багтаасан байна. Энэхүү шинэ журмыг 14-өөс доошгүй хоног хэрэгжүүлнэ.

Тодорхой үйл ажиллагааг хязгаарлаж, доор дурдсан 3 бүсэд зөвшөөрөгдсөн аливаа үйл ажиллагааг Эрүүл мэндийн газрын удирдамжийн дагуу явуулж байна. Үүнд:

- улаан бүс – коронавирусийн тархалт өндөртэй бүс;
- улбар шар өнгийн бүс – анхааруулах бүс;
- шар бүс – урьдчилан сэргийлэх бүс юм.

Энэхүү санаачилга нь дараах гурван үе шатаас бүрдэнэ. Үүнд:

- 1) бүс доторх аливаа харилцааны үйл ажиллагааг багасгах;
- 2) тархалтыг зогсоохын тулд бүсийн ойролцоо арга хэмжээ авах;
- 3) алслагдсан орон нутагт урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах

Нийтийг хамарсан зарим үйл ажиллагааг кластер буюу бүс тус бүрээр дараах байдлаар хязгаарласан байна:

Үйл ажиллагааны төрөл	Улаан	Улбар шар	Шар
Шаардлагагүй уулзалт	Хориотой	Барилгын дотор болон гадаа 10-аас илүүгүй хүн	Барилгын дотор болон гадаа 25-аас илүүгүй хүн
Сүм, хийд	Багтаамжийн 25%, эсвэл 10 хүн	Багтаамжийн 33%, эсвэл 25 хүн	Багтаамжийн 50%
Үйлчилгээ	Шаардлагагүй аж ахуйн нэгжүүд ажиллахгүй.	Зарим эрсдэлтэй, зайлшгүй шаардлагатай бус үйлчилгээ (жишээлбэл, биеийн тамирын заал, фитнес төв, үсчин, хувийн асрамжийн үйлчилгээ)-г ажиллахгүй.	Ажиллана
Хоолны үйлчилгээ	Зөвхөн хүргэлтээр	<ul style="list-style-type: none"> - Гадаа үйлчлүүлэх; - Хүргэлтээр; - Нэг ширээнд хамгийн ихдээ 4 хүн үйлчлүүлэх. 	<ul style="list-style-type: none"> - Барилгын дотор болон гадаа үйлчлүүлэх; - Нэг ширээнд хамгийн ихдээ 4 хүн үйлчлүүлэх; - Бар, ресторанууд шөнийн 00 цаг хүртэл ажиллах.
Сургууль	Хаалттай* Зөвхөн зайны сургалт	Хаалттай* Зөвхөн зайны сургалт	Нээлттэй Өдрийн ангийн оюутан, багш нарын танхимын сургалт нь 7 хоногийн хөтөлбөрийн 20%

Конгрессын үйл ажиллагаа

Төлөөлөгчдийн танхимын Санхүүгийн үйлчилгээний хороо (Committee on Financial Services)-ноос 2020 оны 11 дүгээр сарын 12-ны өдөр “Зөвлөх зохицуулагч нарт

хяналт тавих: Цар тахлын үед асран хамгаалах байгууллагуудын аюулгүй, найдвартай байдал, бусад асуудал, тэдгээрийн хариуцлагыг тогтворжуулах” сэдвээр цахим сонсголыг хийсэн байна.²⁹

КОВИД-19 цар тахалтай холбоотой дараах хууль тогтоомжуудыг хэлэлцэж байна.³⁰ Үүнд:

- Коронавирусийн эмчилгээг дэмжих тухай хуулийн төсөл (US S4800 - A bill to provide Coronavirus relief);
- Нийгмийн хамгааллын тухай хуулийн XVIII хэсэгт нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл:
  - Коронавирусийн цар тахлын улмаас нийгмийн эрүүл мэндийн салбарын онцгой байдал үүссэнтэй холбогдуулан “Medicare” хөтөлбөрийн хүрээнд теле-эмчилгээний уян хатан байдлыг тогтмолжуулах тухай нэмэлт, өөрчлөлт (US HR8727 - To amend title XVIII of the Social Security Act);
  - Коронавирусийн цар тахлын улмаас “Medicare” хөтөлбөрийн зарим үйлчилгээний тэтгэмжийг нэмэгдүүлэх тухай нэмэлт, өөрчлөлт (US HR8702 - To amend title XVIII of the Social Security Act);
- Коронавирусийг устгах, цаашид цар тахлын эсрэг авах хариу арга хэмжээний бэлтгэлийг хангахтай холбоотой Холбооны үүргийг нэмэгдүүлэх болон бусад арга хэмжээний тухай (US HR14 - To increase the Federal commitment to defeating the virus that causes COVID-19 and prepare for future pandemics, and for other purposes);
- КОВИД-19 цар тахалд хамгийн их өртсөн орон нутгийн боловсролын салбар дахь ажлын байрыг хадгалах, шинээр бий болгох зорилгоор Боловсролын ажлын байрны сан байгуулах (US HR8691 - To authorize the establishment of an Education Jobs Fund to retain and create education jobs in communities most impacted by COVID-19);
- Асрамжийн газруудыг цар тахлаас хамгаалах тухай хуулийн төсөл (US S4846 - Nursing Home Pandemic Protection Act):
  - КОВИД-19-ийн дэгдэлттэй тэмцэх зорилгоор эрүүл мэндийн мэргэшсэн байгууллагууд, сувилахуй болон туслах байгууллагуудад тавигдах шаардлагыг тогтоох;
- Гэр бүлийн хүчирхийллийг таниулах үндэсний сарын зорилго, зорилтыг дэмжих тухай тогтоол (US SRes753 - A resolution supporting the goals and ideals of National Domestic Violence Awareness Month);
- Ахмад настнуудад КОВИД-19-ийн эсрэг вакцины хүртээмжийг хангах тухай хуулийн төсөл (US S4825 - Ensuring Access to COVID-19 Vaccines for Seniors Act):
  - “Medicare” хөтөлбөрийн хүрээнд КОВИД-19-ийн вакцины хамрах хүрээг тодорхой болгох;
- КОВИД-19 цар тахалд өртсөн болон бусад зорилгоор жижиг бизнес эрхлэгчдийг дэмжих тухай хуулийн төсөл (US S4818 - A bill to provide assistance to small businesses affected by COVID-19, and for other purposes).

²⁹ <https://www.house.gov/>

³⁰ [https://ballotpedia.org/State_laws_in_response_to_the_coronavirus_\(COVID-19\)_pandemic,_2020](https://ballotpedia.org/State_laws_in_response_to_the_coronavirus_(COVID-19)_pandemic,_2020)

2.6. КОВИД-19 цар тахлын эсрэг ОХУ-ын авч хэрэгжүүлж буй арга хэмжээ

ОХУ-д 11 сарын 12-ны байдлаар 21608 хүн нэмж халдварлан нийт халдварласан хүний тоо 1.836 сая гарсан байна. Харин коронавирусийн халдвараас болж нас барагсдын тоо энэ өдөрт 439-р нэмэгдэн 31593 болсон байна. Тахал эхэлснээс хойш нийт 1.36 сая гаруй хүн эдгэрчээ.

КОВИД-19 цар тахлын тархалтын эсрэг онцлог арга хэмжээ

Орос улс коронавирусийн цар тахлын улмаас гарч буй бэрхшээлийг даван туулахад технологийн хүчин чадлын хувьд бэлэн байдалтай байсан гэж Ерөнхийлөгч Владимир Путин онцолсон байна. Ялангуяа ерөнхий боловсролын сургууль, их дээд сургуулиудад зайны сургалтыг амжилттай зохион байгуулж чадсан гэж үзэж байна.

“ОХУ-ын эрх баригчид хатуу чанга хориг тавихын оронд хувь хүний хариуцлагад илүү итгэл тавьж байна. Халдварын тоо нэмэгдэж байгаа ч тогтолцооны хувьд бүрэн дүүрэн ажиллаж байна» гэж Кремлийн хэвлэлийн төлөөлөгч Дмитрий Песков энэ долоо хоногт тэмдэглэсэн байна.³¹

ОХУ нь КОВИД-19-ийн тархалттай тэмцэх олон арга хэмжээг орон даяар авч байна. Үүнд:

- 10-р сарын 28-ны Лхагва гарагаас эхлэн хүн ам ихтэй газар, түүнчлэн нийтийн тээврийн хэрэгсэл, такси, зогсоол, цахилгаан шатанд явахдаа заавал амны хаалт зүүх;
- Эрсдэл өндөртэй бүлгийнхэн болох 65-аас дээш насны болон архаг өвчтэй хүмүүсийг тусгайлан хамгаалах арга хэмжээ авах;
- Нийтийн хоолны үйлчилгээ эрхлэхгүй байх, 23.00-6.00 цаг хүртэл зугаа цэнгэлийн үйл ажиллагаа явуулахгүй байх;
- Нийтийн тээвэр, худалдааны байгууламж, кафе, ресторан гэх мэт олон нийтийн газарт ариутгалын дэглэмийг чангатгах.

Мөн Засгийн газар коронавирусийн цар тахлын гамшигт хамгийн их нэрвэгдсэн аж үйлдвэр эрхлэгчдийн татварын хөнгөлөлтийг гурван сараар сунгасан байна.³²

Вакцин

Москва хотын Эпидемиологи, микробиологийн үндэсний төвд бүтээсэн Sputnik V вакцин одоогоор клиник туршилтын 3-р үе шатанд явж байна. Одоогийн байдлаар аюулгүй байдлын талаар ямар нэгэн асуудал гараагүй байгаа бөгөөд сайн дурын клиникийн туршилтад оролцогчдод хоёр тарилгын эхний тарилга хийснээс хойш 21 хоногийн дараа гаж нөлөө илрээгүй байна.

³¹ <https://www.dw.com/en/coronavirus-russia-restrictions-pandemic-lockdown/a-55301714>

³² https://www.gazeta.ru/social/news/2020/10/27/n_15137581.shtml